

Na osnovu člana 15. stav 2. Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ureda za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, na 144. sjednici održanoj 24. februara 2011. godine, donijelo je

PRAVILNIK

O NAČINU OBAVLJANJA PRETRAGE NA PRISUTNOST TRICHINELLA U MESU

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Član 1. (Predmet)

- (1) Ovim Pravilnikom propisuju se metode pretraživanja na prisutnost *Trichinella* u mesu, obaveze nadležnih organa i subjekata u poslovanju sa sirovinama i proizvodima životinjskog porijekla (u daljnjem tekstu: sirovine i proizvodi), dodjeljivanje i opozivanje zdravstvenih statusa, veterinarski uslovi za uvoz te provođenje službenih kontrola i monitoringa trihineloze.
- (2) Za potrebe ovog Pravilnika pojam *Trichinella* podrazumijeva larve svih oblika koji pripadaju rodu *Trichinella*.

Član 2.

(Nadležni organi)

Nadležni organi za provođenje ovog Pravilnika su:

- a) Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine - Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured);
- b) Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Brčko Distrikt) su nadležni organi definirani Zakonom o veterinarstvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/00), Zakonom o veterinarstvu u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 42/08) i Zakonom o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02) u slučaju Brčko Distrikta;
- c) Nadležni veterinarski inspekcijски organi entiteta i Brčko Distrikta su nadležni organi definirani Zakonom o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 69/05), Zakonom o inspekcijama Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 74/10) i Zakonom o inspekcijama Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Brčko Distrikta", broj 24/08 i 25/08).

POGLAVLJE II. OBAVEZE NADLEŽNIH ORGANA I SUBJEKATA U POSLOVANJU SA SIROVINAMA I PROIZVODIMA

Član 3.

(Uzorkovanje trupova)

- (1) Trupovi domaćih svinja moraju biti sistemski uzorkovani u klaonicama, kao dio post mortem pregleda u svrhu dobijanja prikladnog uzorka za pretragu. Uzorak mora biti uzet sa svakog trupa te pretražen na prisustvo *Trichinella* u laboratorijama, veterinarskim organizacijama ili klaonicama (u daljnjem tekstu: objekt) koje ispunjavaju uslove iz člana 41. stav (1) Odluke o uslovima kojima moraju udovoljavati objekti za klanje životinja, obradu, preradu i uskladištenje proizvoda životinjskog porijekla ("Službeni glasnik BiH", broj 27/05), određenim od nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta uz korištenje jedne od slijedećih metoda:
 - a) referentne metode opisane u Poglavlju I. Prilog I. ovog Pravilnika;
 - b) ekvivalentne metode opisane u Poglavlju II. Prilog I. ovog Pravilnika.
- (2) Do dobijanja rezultata pretrage subjekt u poslovanju sa sirovinama i proizvodima mora osigurati potpunu sljedivost, te se pridržavati slijedećeg:
 - a) trupovi iz stava (1) ovoga člana mogu biti rasječeni u najviše šest dijelova u klaonici ili rasjekaonici u sklopu klaonice;
 - b) izuzetno od tačke a) ovog stava, nakon dobijanja odobrenja nadležnog veterinarskog inspekcijskog organa entiteta i Brčko Distrikta, trupovi mogu biti rasječeni u rasjekaonici koja je u sklopu klaonice, ili kao odvojeni objekt, ukoliko su osigurani slijedeći uslovi:
 - 1) postupak rasijecanja mora biti pod nadzorom nadležnog veterinarskog inspekcijskog organa entiteta i Brčko Distrikta,
 - 2) trupovi ili djelovi trupa mogu se otpremiti samo u jednu rasjekaonicu,
 - 3) rasjekaonica se mora nalaziti na području Bosne i Hercegovine,
 - 4) u slučaju pozitivnog nalaza, svi dijelovi trupa proglašavaju se neprikladnim za ishranu ljudi.

"Službeni glasnik BiH", broj: 56/11, 04/13

- (3) Trupovi konja, divljih svinja i ostalih uzgojenih ili divljih vrsta životinja prijemčivih na *Trichinelle* moraju biti sistemski uzorkovani u klaonicima ili objektima za obradu i rasijecanje divljači u sklopu post mortem pregleda.
- (4) Uzorkovanje iz stava (3) ovoga člana ne mora se provoditi ako je nadležni veterinarski inspekcijski organ entiteta i Brčko Distrikta na osnovu procjene rizika utvrdio da je rizik od trihineloze za određene uzgojene ili divlje vrste životinja zanemariv.
- (5) Uzorak iz stava (3) ovog člana uzima se sa svakog trupa i pretražuje u skladu s Prilogom I. i III. ovog Pravilnika u laboratoriji, veterinarskim organizacijama ili klaonicima koje ispunjavaju uslove iz člana 41. stav (1) Odluke o uslovima kojima moraju udovoljavati objekti za klanje životinja, obradu, preradu i uskladištenje proizvoda životinjskog porijekla, koje je odredio nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta.

Član 4. (Odstupanja)

- (1) Izuzetno od člana 3. stav (1) ovog Pravilnika, meso domaćih svinja koje je podvrgnuto postupku zamrzavanja u skladu s Prilogom II. ovog Pravilnika pod nadzorom nadležnog veterinarskog inspekcijskog organa entiteta i Brčko Distrikta, izuzima se od pretrage na *Trichinellu*.
- (2) Izuzetno od člana 3. stav (1) ovog Pravilnika, trupovi i meso domaćih svinja koje se drže isključivo za tov i klanje izuzimaju se od pretrage na *Trichinellu* kada životinje dolaze:
 - a) sa gazdinstva ili kategorije gazdinstva koje je nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta službeno priznao kao slobodne od trihineloze u skladu s postupkom navedenim u Poglavlju II. Prilog IV. ovog Pravilnika;
 - b) iz regije za koju je rizik od trihineloze kod domaćih svinja službeno potvrđen kao zanemariv.
- (3) Kada se primijeni odstupanje navedeno u stavu (2) ovog člana nadležni veterinarski inspekcijski organ entiteta i Brčko Distrikta podnosi Uredu godišnji izvještaj koji sadrži informacije navedene u Poglavlju II. tačka D Priloga IV. ovog Pravilnika u skladu s članom 9. stav (1) Pravilnika o načinu praćenja zoonoza i uzročnika zoonoza ("Službeni glasnik BiH", broj 46/10).

Član 5. (Pretraga na *Trichinellu* i upotreba oznake zdravstvene ispravnosti)

- (1) Trupovi navedeni u članu 3. ovog Pravilnika ili njihovi dijelovi, osim onih navedenih u članu 3. stav (2) tačka b) ovog Pravilnika, ne smiju se otpremiti iz objekta prije nego što se utvrdi da je rezultat pretrage na *Trichinellu* negativan. Ostali dijelovi životinje namijenjeni za ishranu ljudi ili namijenjeni kao hrana za životinje, koji sadrže tkivo popriječno-prugastih mišića, ne smiju se otpremiti iz objekta prije nego što se utvrdi da je rezultat pretrage na *Trichinellu* negativan.
- (2) Životinjski otpad i nusproizvodi životinjskog porijekla koji nisu namijenjeni ishrani ljudi i koji ne sadrže popriječno-prugaste mišiće mogu se otpremiti iz objekta prije nego što su poznati rezultati pretrage na *Trichinellu*. Nadležni veterinarski inspekcijski organ entiteta i Brčko Distrikta može zahtijevati da se nusproizvodi životinjskog porijekla podvrgnu pretrazi na *Trichinellu* ili prethodnoj preradi prije nego što se dopusti njihovo otpremanje iz objekta.
- (3) Kada se u klaonici primjenjuje postupak koji osigurava da niti jedan dio trupa koji se pregledava ne napusti objekt prije nego što se utvrdi da je rezultat pretrage na *Trichinellu* negativan i kada je taj postupak službeno odobren od nadležnog veterinarskog inspekcijskog organa entiteta i Brčko Distrikta, ili u slučaju primjene odstupanja iz člana 3. stav (2) tačka b) ovog Pravilnika, oznaka zdravstvene ispravnosti u skladu s Pravilnikom o označavanju sirovina i proizvoda životinjskog porijekla i izradi, obliku i sadržaju veterinarskih oznaka ("Službeni glasnik BiH", broj 82/09) može se upotrijebiti prije nego što se dobiju rezultati pretrage na *Trichinellu*.

Član 6. (Obuka)

Osoblje uključeno u pretragu uzoraka na prisustvo *Trichinella* morabit odgovarajuće osposobljeno i da sudjeluje u:

- a) programu kontrole kvaliteta pretraživanja na prisustvo *Trichinella*;
- b) redovnom procjenjivanju pretraživanja, evidentiranja i analiza postupaka koji se koriste u laboratoriji.

Član 7. (Metode pretraživanja)

- (1) Za pretragu uzoraka iz člana 3. ovog Pravilnika koristi se metoda pretraživanja opisana u Poglavlju I. i II. Prilog I. ovog Pravilnika kada je za uzorke koji dolaze iz istog gazdinstva ranije utvrđen pozitivan rezultat upotrebom trihineloskopske metode navedene u članu 17. stav (2) ovog Pravilnika.

"Službeni glasnik BiH", broj: 56/11, 04/13

- (2) Sve uzorke u kojima je dokazana *Trichinella* potrebno je proslijediti u referentnu laboratoriju Bosne i Hercegovine gdje će se odrediti pripadnost vrsti.
- (3) Referentna laboratorija iz stava (2) ovog člana će biti određena u skladu s Odlukom o određivanju ovlaštenih laboratorija u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 68/05, 90/05).

Član 8.

(Planovi hitnih mjera)

Ured donosi plan hitnih mjera u kojem se opisuju sve aktivnosti koje se poduzimaju kada su uzorci, kako je navedeno u čl. 3. i 17. ovog Pravilnika, pozitivni na *Trichinellu*.

Navedeni plan mora sadržavati:

- a) podatke o sljedivosti invadiranih trupova i njihovih dijelova koji sadrže mišićno tkivo;
- b) mjere pri rukovanju invadiranim trupovima i dijelovima trupova;
- c) postupak utvrđivanja izvora invazije i mogućnosti širenja među životinjama;
- d) mjere za sprječavanje ugroženosti na nivou maloprodaje ili potrošača;
- e) mjere koje treba provesti kada se u klaonici ne može identificirati invadirani trup;
- f) određivanje vrste *Trichinelle*.

Član 9.

(Priznavanje službenog statusa gazdinstava slobodnih od trihineloze)

Nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta može službeno priznati gazdinstvo ili kategorije gazdinstava slobodnima od trihineloze kada su ispunjeni slijedeći zahtjevi:

- a) za gazdinstvo, zahtjevi određeni u Poglavlju I. i II. Dio A, B i D Prilog IV. ovog Pravilnika;
- b) za kategorije gazdinstava, zahtjevi određeni u Poglavlju II. Dio C i D Prilog IV. ovog Pravilnika.

Član 10.

(Obaveza izvještavanja subjekata u poslovanju sa sirovinama i proizvodima)

Subjekti u poslovanju sa sirovinama i proizvodima čija su gazdinstva priznata slobodnima od trihineloze moraju izvijestiti nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta o svakom neispunjavanju zahtjeva koji su opisani u Poglavlju I. i II. Dio B Prilog IV. ovog Pravilnika kao i o svim promjenama koje mogu uticati na status gazdinstva slobodnog od trihineloze.

Član 11.

(Službena kontrola nad gazdinstvima slobodnima od trihineloze)

- (1) Nadležni veterinarski inspekcijski organ entiteta i Brčko Distrikta provodi redovne službene kontrole nad gazdinstvima priznatima slobodnim od trihineloze.
- (2) Učestalost službenih kontrola određuje se na osnovu procjene rizika, uzimajući u obzir pojavljivanje trihineloze u domaćih i divljih životinja, prethodne nalaze, geografsko područje, prijemčivost životinjskih vrsta, način uzgoja životinja, veterinarski nadzor i pravilno postupanje vlasnika gazdinstva.
- (3) Sve rasplodne krmače i nerastovi koji dolaze iz gazdinstava slobodnih od trihineloze moraju biti pregledani u skladu s članom 3. stav (1) ovog Pravilnika.

Član 12.

(Programi monitoringa)

- (1) Učestalost pretraživanja, broj životinja koje će se pretražiti i plan uzorkovanja sadržani su u programu monitoringa. Uzorci mesa moraju biti prikupljeni i pretraženi na prisustvo *Trichinella* u skladu s Poglavljima I. ili II. Prilog I. ovog Pravilnika.
- (2) Program monitoringa može uključiti serološke metode kao dodatne metode pretrage, ako su prethodno validirane od strane referentne laboratorije Evropske unije/OIE.

Član 13.

(Opozivanje službeno priznatog statusa gazdinstava slobodnih od trihineloze ili regija sa zanemarivim rizikom od trihineloze)

- (1) Kada se kod domaće svinje ili neke druge životinjske vrste prijemčive na trihinelozu, a porijeklom iz službeno priznatih gazdinstava slobodnih od trihineloze, dokaže prisustvo *Trichinelle*, nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta bez odgode:
 - a) opoziva službeno priznati status gazdinstva slobodnog od trihineloze;
 - b) naređuje pretraživanje svih domaćih svinja nakonklanjau skladu s članom 2. stav (1) ovog Pravilnika i serološko pretraživanje svih živih životinja prijemčivih na trihinelozu metodom koja je prethodno validirana od strane referentne laboratorije Evropske unije/OIE;

"Službeni glasnik BiH", broj: 56/11, 04/13

- c) utvrđuje sljedivost i naređuje pretraživanje i testiranje svih rasplodnih životinja koje su dovedene na gazdinstvo i ukoliko je moguće, svih onih koje su napustile gazdinstvo u posljednjih 6 mjeseci od pozitivnog nalaza. Uzorci mesa moraju biti prikupljeni i pretraženi na prisutnost *Trichinella* koristeći metode pretraživanja iz Poglavlja I. i II. Prilog I. ovog Pravilnika. Serološki test može se koristiti nakon što je validiran od strane referentne laboratorije Evropske unije/OIE;
 - d) u najvećoj mogućoj mjeri, utvrđuje puteve širenja invazije prometom mesa svinja zaklanih u periodu koji je prethodio pozitivnom nalazu;
 - e) izvještava Ured;
 - f) naređuje provođenje epidemiološkog istraživanja u svrhu otkrivanja izvora invazije;
 - g) naređuje učestalije pretraživanje u sklopu programa monitoringa pod uslovima iz člana 11. ovog Pravilnika;
 - h) naređuje odgovarajuće mjere kada se invadirani trup ne može identificirati u klaonici, koje uključuju:
 - 1) povećavanje veličine svakog uzorka mesa sa sumnjivih trupova, ili
 - 2) proglašavanje trupova neprikladnim za ishranu ljudi, i
 - 3) poduzimanje odgovarajućih mjera za uništavanje sumnjivih trupova ili njihovih dijelova te onih u kojima su utvrđene *Trichinelle*.
- (2) Nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta opoziva status gazdinstva ili kategorije gazdinstva slobodnih od trihineloze kada:
- a) bilo koji od zahtjeva opisanih u Poglavlju I. ili II. Prilog IV. ovog Pravilnika nije više u potpunosti ispunjen,
 - b) rezultati seroloških pretraga ili nalazi dobijeni nakon pretrage uzoraka mesa zaklanih svinja pokazuju da se gazdinstvo ili kategorije gazdinstva ne mogu više smatrati slobodnima od trihineloze.
- (3) Kada rezultati programa monitoringa ili monitoringa divljači pokazuju da se regija više ne može smatrati regijom sa zanemarivim rizikom od trihineloze u domaćih svinja, nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta opoziva to područje s liste, o čemu obavještava Ured.
- (4) Nakon opoziva, gazdinstva mogu biti ponovo proglašena slobodnim od trihineloze kada su uklonjene nepravilnosti i u potpunosti ispunjene odredbe iz Poglavlja II. Dio A Prilog IV. ovog Pravilnika, što utvrđuje nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta.

POGLAVLJE III. UVOZ

Član 14.

(Veterinarski uslovi za uvoz)

- (1) Meso životinja prijemčivih na *Trichinelle* koje sadrži popriječno-prugaste mišiće može se uvoziti na područje Bosne i Hercegovine ako je bilo pretraženo na *Trichinellu* prije izvoza.
- (2) Pretraživanje iz stava (1) ovog člana može se obaviti u skladu s članom 3. ovog Pravilnika na cijelom trupu ili ako to nije moguće na svakoj polovini trupa, četvrtini, dijelu ili komadu trupa.

Član 15.

(Izuzeci)

- (1) Meso domaćih svinja može se uvoziti u Bosnu i Hercegovinu bez pretrage obavljene na način kako je to propisano članom 14. ovog Pravilnika pod uslovom da dolazi s gazdinstva, s područja zemlje izvoznice koje je službeno priznato od Evropske unije kao slobodno od trihineloze na osnovu zahtjeva nadležnog organa te zemlje i s priloženim izvještajem Uredu koji dokazuje da su ispunjeni zahtjevi iz Poglavlja I. Prilog IV. ovog Pravilnika.
- (2) Meso domaćih svinja može se uvoziti bez pretrage obavljene na način kako je to propisano članom 14. ovog Pravilnika, pod uslovom da je prethodno podvrgnuto postupku zamrzavanja u skladu s Prilogom I. ovog Pravilnika, a pod nadzorom nadležnog organa zemlje izvoznice.

Član 16.

(Dokumentacija)

- (1) Međunarodni veterinarski certifikat koji prati pošiljku mesa pri uvozu kako je navedeno u članu 14. ovog Pravilnika mora sadržavati izjavu službenog veterinara kojom se potvrđuje:
 - a) da je meso pretraženo u zemlji izvoznici u skladu s članom 14. ovog Pravilnika; ili
 - b) da meso udovoljava zahtjevima iz člana 15. st. (1) ili (2) ovog Pravilnika.
- (2) Certifikat koji prati pošiljku mora biti u originalu, osim ako drugačije ne odobri Ured.

POGLAVLJE IV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 17.

(Prijelazne odredbe)

- (1) Na području Bosne i Hercegovine za pretragu se može koristiti samo referentna metoda iz Priloga I. ovog Pravilnika.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, trihineloskopija opisana u Poglavlju III. Prilog I. ovog Pravilnika za pretragu domaćih i divljih svinja u izuzetnim slučajevima uz odobrenje nadležnog veterinarskog inspekcijuskog organa entiteta i Brčko Distrikta može se koristiti do 30. 09. 2011. godine, i to u slučaju kada:
 - a) pojedinačni trupovi na koje se odnosi član 3. ovog Pravilnika moraju biti pretraženi pojedinačno u objektu u kojem se kolje najviše 15 domaćih svinja na dan ili 75 domaćih svinja sedmično ili koji priprema za stavljanje na tržište do 10 divljih svinja na dan; i
 - b) metode pretraživanja navedene u Poglavlju I. i II. Prilog I. ovog Pravilnika nisu dostupne.
- (3) U slučaju uvoza pošiljki na područje Bosne i Hercegovine iz zemalja članica Evropske unije priznaju se metode iz Poglavlja I. i II. Prilog I. ovog Pravilnika.

Član 18.

(Prilozi)

Prilozi I - IV. čine sastavni dio ovog Pravilnika.

Član 19.

(Stupanje na snagu)

- (1) Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, član 4., član 5. stav (3), čl. 6., 8. i 12. ovog Pravilnika primjenjivat će se od 01.01.2013. godine.

VM broj 95/11 Predsjedavajući Vijeća ministara BiH Dr. **Nikola Špirić**, s.r.
24. februara 2011. godine Sarajevo

**PRILOG I.
METODE PRETRAŽIVANJA**

POGLAVLJE I. REFERENTNA METODA PRETRAŽIVANJA

Umjetna probava zbirnih uzoraka uz korištenje magnetske mješalice

1. Za obavljanje pretrage koristi se slijedeća oprema, pribor i hemikalije:

- a) Pinceta i nož ili makaze za rezanje uzoraka,
- b) Podlošci razdijeljeni na 50 odvojenih prostora od kojih svaki sadrži najmanje 2 g mesa ili druga oprema koja u potpunosti osigurava sljedivost uzoraka,
- c) Sjeckalica za meso s prikladnim oštricama. Ako je uzorak veći od 3 g koristi se uređaj za mljevenje mesa s otvorima veličine 2 do 4 mm ili makaze. Zamrznuto meso ili jezik (nakon uklanjanja površinskog vezivno-tkivnog sloja koji se ne može probaviti) usitnjava se u uređaju za mljevenje mesa. Od zamrznutog mesa ili jezika uzima se znatno veći uzorak,
- d) Magnetske mješalice s termostatski kontroliranom pločom za zagrijavanje i štapićima za miješanje presvučenim teflonom, dužine približno 5 cm,
- e) Konični stakleni separator s ljevkom zapremine od najmanje 2 litre, po mogućnosti s ugrađenim sigurnosnim teflonskim ventilom,
- f) Stalci, prsteni i stezaljke,
- g) Sito vanjskog prečnika 11 cm, s mrežicom od nehrđajućeg čelika čiji su otvori prečnika 180 µm,
- h) Lijevci unutrašnjeg prečnika ne manjeg od 12 cm, za potporu sita,
- i) Staklena posuda zapremine 3 litra,
- j) Stakleni mjerni cilindri zapremine od 50 do 100 ml ili kivete za centrifugiranje,
- k) Trihineloskop s horizontalnim stolićem ili binokularni mikroskop s vlastitim izvorom svjetlosti čiji se intenzitet može prilagoditi,
- l) Petrijeve posude prečnika 9 cm (za upotrebu s binokularnim mikroskopom) s označenim poljima veličine 10^x10 mm, m) Posuda za brojanje larvi (za upotrebu s trihineloskopom), izrađena od akrilnih ploča debljine 3 mm, na slijedeći način:
 - dno posude ima dimenzije 180^x40 mm iscrtanom kvadratu,
 - dimenzije stranica su 230^x20 mm,
 - dimenzije ruba su 40^x20 mm. Dno i rubovi se moraju umetnuti između stranica, tako da se na rubovima formiraju dvije male ručke. Gornja strana dna mora biti izdignuta 7 do 9 mm iznad baze okvira kojeg čine stranice i rubovi. Ovi se dijelovi moraju zalijepiti ljepilom prikladnim za taj materijal,
- n) Aluminijska folija,
- o) 25% hlorovodična kiselina,
- p) Pepsin aktivnosti 1:10000 NF (US National Formulary) što odgovara 1:12 500 BP (British Pharmacopoeia) i 2000 FIP (Federation internationale de pharmacie) ili stabilizirani tekući pepsin s najmanje 660 European Pharmacopoeia jedinica/ml,
- q) Voda za piće zagrijana na 46 - 48 °C,
- r) Vaga s najvećim dozvoljenim odstupanjem od 0,1 g,
- s) Metalne posude zapremine 10 do 15 litara za sakupljanje korištenog probavnog soka,
- t) Pipete različite zapremine/veličine (1, 10 i 25 ml) i pipetori,
- u) Termometar s mjernim rasponom od 1 -100 °C, s tačnošću od 0,5 °C, v) Sifon/odvod za vodu.

2. Prikupljanje i količina uzoraka za umjetnu probavu:

- a) u slučaju uzorkovanja trupova domaćih svinja, uzorak uzet s korijena dijafragme, na prijelazu mišićnog u tetivasti dio mora težiti najmanje 1 g. Mogu se koristiti posebna kliješta za uzimanje uzoraka s osiguranom tačnošću od 1,00 do 1,15 g.
U slučaju rasplodnih krmača i nerastova mora se uzeti uzorak težine najmanje 2 g sa korijena dijafragme, na prijelazu mišićnog u tetivasti dio. U nedostatku korijena dijafragme, mora se uzeti dvostruko teži uzorak od 2g (ili 4g u slučaju rasplodnih krmača i nerastova) s rebrenog ili prsnog dijela dijafragme ili sa žvakaćih mišića (m.masseter), jezika ili trbušnih mišića,
- b) za meso rasječeno u komade mora se uzeti uzorak težine od najmanje 5 g popriječno-prugastih mišića sa što manje masnog tkiva, po mogućnosti što bliže kosti ili fasciji. Ako meso nije namijenjeno kuhanju ili bilo kojim drugom načinu prerade mora se uzeti uzorak mesa iste količine,
- c) Ako se radi o zamrznutim uzorcima, mora se uzeti najmanje 5 g popriječno-prugastog mišićnog tkiva za pretragu.
Uzorci ne smiju sadržavati masno i vezivno tkivo. Posebnu pažnju je potrebno obratiti kod uzimanja uzorka mišićnog tkiva jezika, kako bi se izbjegla kontaminacija s površinskog sloja, koji je neprobavljiv i može otežati pretragu sedimenta.

3. Postupak izvođenja

I. Zbirni uzorak (u ukupnoj količini od 100 g uzorka)

- a) $16 \pm 0,5$ ml hlorovodične kiseline dodaje se u posudu zapremine 3 L u kojoj se nalazi 2 L prethodno zagrijane vode za piće ($46-48$ °C) i magnetni štapić. Posuda se stavlja na već zagrijanu magnetsku mješalicu,
- b) Mješavini vode i kiseline dodaje se 10 ± 0.2 g pepsina ili 30 ± 0.5 ml tekućeg pepsina,
- c) 100 grama mišićnog tkiva prikupljenog u skladu s tačkom 2. ovog Poglavlja usitnjava se u uređaju za usitnjavanje,
- d) Tako usitnjeno meso prebacuje se u posudu zapremine 3 L koja sadrži vodu, pepsin i hlorovodoničnu kiselinu,
- e) Nož uređaja za usitnjavanje se više puta uranja u posudu probavnim sokom, a posudaukojoj se usitnjavalo meso se ispiru s malom količinom probavnog soka kako bi se odstranilo meso koje prijanja,
- f) Posuda se pokriva aluminijskom folijom,
- g) Magnetska mješalica podešava se tako da održava stalnu temperaturu od $44-46$ °C i rotaciju na dovoljno velikoj brzini da se stvori duboki vir, a da pritom ne izlazi ili prska iz posude,
- h) Umjetna probava traje 30 minuta, odnosno onoliko koliko je potrebno da se razgrade najmanji dijelovi tkiva, anajviše 60 minuta ako se probavlja jezik i mišićno tkivo divljači. Rad mješalice se zaustavlja te se sadržaj prelijeva kroz sito u taložni lijevak (separator),
- i) Probava se smatra uspješnom kada na situ ne zaostaje više od 5% ukupne količine tkiva,
- j) Sadržaj u lijevku se taloži 30 minuta,
- k) Nakon 30 minuta, iz taložnog lijevka brzo se odlije 40 ml tekućine u mjerni cilindar ili kivetu za centrifugiranje,

l) Probavni sok i ostali tekući otpad se čuvaju do dobijanja rezultata pretrage, m) 40 ml uzorka ostavi se da odstoji 10 minuta. Zatim se 30 ml površinskog sloja tekućine pažljivo odstrani isisavanjem,

n) Preostali uzorak sedimenta od 10 ml izlije se u posudu za brojanje larvi ili u Petrijevu posudu,

o) Mjerni cilindar ili kiveta za centrifugiranje naknadno se ispiru sa ne više od 10 ml vode za piće, te se dodaje prethodno uzetom uzorku u Petrijevoj posudi ili posudi za brojanje larvi. Nakon toga uzorak se pretražuje trihineloskopom ili binokularnim mikroskopom pod povećanjem od 15-20 puta. Dozvoljeno je pretraživanje upotrebom drugih tehnika pod uslovom daje dokazano da daju jednako dobre ili bolje rezultate od uobičajenih tehnika pretrage, a ukoliko su provjerene na pozitivnim kontrolnim uzorcima. U svim slučajevima sumnjivog nalaza, te u slučajevima pojave parazita sličnih oblika mora se koristiti veće povećanje (60-100 puta), p) Uzorci dobijeni umjetnom probavom moraju se pregledati čim su gotovi. Pretraga se ni u kom slučaju ne smije odgoditi za slijedeći dan.

Ako se sadržaj ne pregleda u roku 30 minuta, potrebno ga je razbistriti na slijedeći način: dobijeni uzorak od 40 ml nalijeva se u mjerni cilindar i pusti odstajati 10 min. Potom se površinski sloj od oko 30 ml tekućine odstrani isisavanjem. Preostala zapremina od 10 ml nadopuni se s 30 ml vode za piće. Nakon daljnjeg taloženja, u trajanju 10 minuta, 30 ml površinskog sloja tekućine odstranjuje se isisavanjem. Preostalih 10 ml sedimenta pretražuje se u Petrijevoj posudi ili u posudi za brojanje larvi. Mjerni cilindar ispiru se sa 10 ml vode za piće te se ispirak dodaje prethodno odvojenom uzorku koji se nalazi u Petrijevoj posudi ili posudi za brojanje larvi. Ako se kod pretraživanja utvrdi da sediment nije bistar, uzorak se mora izliti u mjerni cilindar i nadoliti do 40 ml vode za piće, te se ponavlja prethodno opisani postupak. Ovaj postupak se može ponoviti 2-4 puta, dok uzorak ne postane dovoljno bistar za dobijanje pouzdanih rezultata pretraživanja.

II. Uzorci manji od 100 g

Ako je potrebno zbirnom uzorku od 100 g može se dodati do 15 g i pretražiti zajedno s tim uzorkom u skladu s tačkom 3. I. ovog Poglavlja.

Ako je uzorak veći od 15 g mora se pregledati kao zasebni uzorak.

Za zbirne uzorke do 50 g, probavna tekućina i ostali sastojci mogu se smanjiti na 1 L vode, 8 ml hlorovodične kiseline i 5 g pepsina.

III. Pozitivni ili sumnjivi rezultati

U slučaju pozitivnog ili sumnjivog nalaza zbirnog uzorka, uzima se daljnjih 20 g od svake svinje u skladu s tačkom 2. podtačka a) ovog Poglavlja.

Uzorci od po 20 g od 5 svinja pretražuju se kao zbirni uzorak ranije opisanom metodom. Na ovaj način pretražuju se uzorci iz 20 grupa od po 5 svinja. Kada se *Trichinella* dokaže u zbirnom uzorku od 5 svinja, uzimaju se dodatni uzorci od 20 g od svake pojedine svinje iz te grupe, i svaki od njih mora se pregledati posebno, upotrebom prethodno opisane metode. Paraziti se čuvaju u 90 postotnom etilnom alkoholu u svrhu konzerviranja i identifikacije na nivou vrste u referentnoj laboratoriji Evropske unije/OIE ili u referentnoj laboratoriji Bosne i Hercegovine. Nakon prikupljanja parazita, pozitivne tekućine (probavni sok, površinski sloj tekućine, ispirci, i dr.) moraju se dekontaminirati zagrijavanjem na najmanje 60 °C.

POGLAVLJE II. EKVIVALENTNE METODE

A. MEHANIČKA METODA PROBAVE ZBIRNOG UZORKA/TEHNIKA SEDIMENTACIJE

1. Uređaji i reagensi

- a) nož ili makaze za rezanje uzoraka,
- b) podlošci podijeljeni na 50 kvadrata, od kojih se u svaki mořestaviti uzorak od oko 2 g mesa, ili silikonska oprema koja u potpunosti osigurava sljedivost uzoraka,
- c) uređaj za mljevenje mesa ili električna sjeckalica,
- d) mješalica tipa Stomacher lab-blender 3500 termomodel,
- e) plastične vrećice prikladne za Stomacher lab-blender,
- f) konični separatori zapremine od najmanje 2 litre, po mogućnosti opremljeni teflonskim sigurnosnim čepovima,
- g) stalci, prsteni i stezaljke,
- h) sita vanjskog prečnika 11 cm, s mrežicom od nehrđajućeg čelika čiji su otvori prečnika 180 mikrometara,
- i) lijevci s unutrašnjim prečnikom od najmanje 12 cm, za potporu sita,
- j) stakleni mjerni cilindri zapremine 100 ml, k) termometar s mjernim rasponom od 1 - 100 °C, s tačnošću od 0,5 °C,
- l) naprava za vibriranje (tresenje), npr. električni aparat za brijanje bez glave, m) sklopka koja se uključuje i isključuje u razmacima od jedne minute,
- n) trihineloskop s vodoravnom pločom ili binokularni mikroskop s izvorom svjetlosti čiji se intenzitet moře podešavati,
- o) posuda za brojanje larvi i veći broj Petrijevih posuda prečnika 9 cm, kao u Poglavlju I. tačka 1. podtačka l) i m) ovog Priloga,
- p) 17,5 % hlorovodična kiselina,
- q) pepsin aktivnosti 1:10 000 NF (US National Formulary), što odgovara 1:12 500 BP (British Pharmacopoeia) i 2 000 FIP (Federation internationale de pharmacie), ili stabilizirani tekući pepsin s najmanje 660 European Pharmacopoeia jedinica/ml,
- r) veći broj posuda zapremine 10 litara za dekontaminaciju uređaja formalinom te za preostali probavni sok korišten za probavu invadiranog mesa,
- s) vaga s tačnošću od najmanje 0,1 g.

2. Sakupljanje uzoraka za probavu

Kako je navedeno u Poglavlju I. tačka 2. ovog Priloga.

3. Postupak

I. MLJEVENJE

Ako se uzorci mesa prethodno usitne u mašini za mljevenje mesa, poboljšava se kvalitet probave.

Kada se koristi električna mješalica, ista se uključuje tri do četiri puta, u trajanju od jedne sekunde.

II. POSTUPAK PROBAVE

Postupak se moře provoditi na zbirnim uzorcima od 100 g mesa (istovremeno 100 g uzoraka) ili na uzorcima manjim od 100 g mesa. a) Zbirni uzorci (100 g uzoraka istovremeno)

- Na uređaj Stomacher lab-blender 3500 stavlja se dvostruka plastična vrećica. Temperatura se podešava na 40 do 41 °C,
- U unutrašnju plastičnu vrećicu ulije se jedna i po litra prethodno zagrijane vode na 40 do 41 °C,
- Vodi u vrećici dodaje se 25 ml 17,5% hlorovodične kiseline,
- Tome se doda 100 uzoraka od kojih je svaki težak oko 1 g (na temperaturi od 25 do 30 °C), tekojisu uzetina način kao što je to opisano u tački 2. ovog Dijela,
- Na kraju se dodaje 6 g pepsina ili 18 ml tekućeg pepsina. Ovaj se redoslijed mora strogo poštivati kako bi se izbjegla razgradnja pepsina,
- Stomacher "miješa" sadržaj vrećice tokom 25 minuta,
- Plastična vrećica se vadi iz Stomachera i probavni sok s razgrađenim mesom se filtrira kroz sito u laboratorijsku čašu zapremine 3 litre,
- Plastična vrećica se ispiru s oko 100 ml vode. Ispirkom se dalje ispiru sito i na kraju dodaje filtratu unutar laboratorijske čaše,
- Zbirnom uzorku od 100 pojedinačnih uzoraka moře se dodati do 15 pojedinačnih uzoraka i pregledati zajedno s zbirnim uzorkom od 100 uzoraka.

(b) Manji zbirni uzorci (manje od 100 g uzoraka)

- Na uređaj Stomacher lab-blender 3500 stavlja se dvostruka plastična vrećica. Temperatura se podešava na 40 do 41 °C,
- Probavni sok se priprema miješanjem oko jedne i po litre vode i 25 ml 17,5% hlorovodične kiseline. Tome se dodaje 6 g pepsina i sve se pomiješa pri temperaturi od 40 do 41 °C. Ovaj se redoslijed mora strogo poštivati kako bi se izbjegla razgradnja pepsina,

"Službeni glasnik BiH", broj: 56/11, 04/13

- Od probavnog soka se odvoji količina koja odgovara omjeru od 15 ml po gramu uzorka (npr. za 30 uzoraka potrebno je 450 ml, 30x15 ml). Probavni sok se stavlja u unutrašnju od dvije plastične vrećice zajedno s uzorcima mesa od 1g (pri temperaturi od 25 do 30 °C) sakupljenim u skladu s tačkom 2. ovog Dijela,
- U vanjsku se vrećicu ulijeva voda zagrijana na oko 41 °C, tako da ukupna zapremina vrećica iznosi jednu i po litru. U Stomacheru se sadržaj vrećice miješa tokom 25 minuta,
- Plastična vrećica se izvadi iz Stomachera. Probavljeni sadržaj se filtrira kroz sito u laboratorijsku čašu zapremine od 3 litre,
- Plastična vrećica se ispiri s oko 100 ml vode (na 25 do 30 °C), koja se kasnije koristi i za ispiranje sita i dodaje filtratu u laboratorijskoj čaši.

III. SAKUPLJANJE LARVI SEDIMENTACIJOM

- Probavljenom sadržaju se dodaje led (300 do 400 g ledenih listića ili zdrobljenog leda), tako da se zapremina poveća na oko 2 litre. Probavljeni sadržaj se miješa dok se ne otopi led. U slučaju manjih zbirnih uzoraka (vidjeti tačku II. podtačka b) ovog Dijela) količina leda se proporcionalno smanjuje,
- Rashlađeni probavljeni sadržaj se prenosi u separator zapremine 2 litre, koji je opremljen napravom za vibraciju (tresenje),
- Sedimentacije traje 30 minuta i to s prekidima, tj. izmjenjuju se jedna minuta tresenja i jedna minuta pauze,
- Nakon 30 minuta, 60 ml taloga brzo se odlije u mjerni cilindar od 100 ml (nakon upotrebe ispere se rastvorom deterdženta),
- 60 ml sedimenta se ostavi da odstoji 10 minuta, a zatim se gornji sloj tekućine pažljivo izdvoji usisavanjem, na načina ostane zapremina od 15 ml koja će se pretražiti na prisutnost larvi,
- Za usisavanje se može upotrijebiti i brizgalica za jednokratnu upotrebu, opremljena plastičnom cjevčicom. Dužina te cjevčice mora biti tolika, da kada se krilca brizgalice postave na rub mjernog cilindra, u cilindru ostane netaknuto 15 ml tekućine,
- Preostalih 15 ml prenosi se u posudu za brojanje larvi ili u dvije Petrijeve posude te se pretražuje trihineloskopom ili binokularnim mikroskopom,
- Mjerni cilindar ispiri se s 5 do 10 ml vode za piće. Dobijeni ispirak dodaje se sadržaju za pretragu,
- Sediment se mora pretražiti čim je pripremljen. Ni u kojem se slučaju pretraga ne smije odgoditi za slijedeći dan.

Ako sediment nije dovoljno bistar ili se ne pretraži u roku od 30 minuta potrebno ga je razbistriti na slijedeći način:

- ukupna količina sedimenta od oko 60 ml izlijeva se u mjerni cilindar i ostavi da odstoji 10 minuta; potom se usisavanjem otklanja 45 ml gornjeg sloja tekućine. Preostalih 15 ml tekućine se nadopunjava s 45 ml vode za piće,
- nakon daljnjeg sedimentiranja tokom 10 minuta, opet se usisa gornji sloj tekućine (oko 30 ml). Preostalih 15 ml koji se koriste za pretragu ulivaju se u Petrijevu posudu ili u posudu za brojanje larvi,
- mjerni cilindar ispiri se s 10 ml vode za piće. Ispirak se dodaje prethodno pripremljenom sedimentu koji će se pretražiti u Petrijevoj posudi ili u posudi za brojanje larvi.

IV. POZITIVNI ILI SUMNJIVI REZULTATI PRETRAGE

U slučaju pozitivnog ili sumnjivog rezultata pretrage primjenjuju se odredbe utvrđene u Poglavlju I. tačka 3. III. ovog Priloga.

B. MEHANIČKA METODA UMJETNE PROBAVE GRUPNOG UZORKA/TEHNIKA "IZDVAJANJA NA FILTERU"

1. Uređaji i reagensi

Kako je navedeno u Poglavlju II. Dio A tačka 1. ovog Priloga.

Dodatna oprema:

- a) Gelmanov separator zapremine 1 litre, opremljen držačem za filter (promjer 45 mm),
- b) filterske ploče koje se sastoje od okrugle mreže izrađene od nehrđajućeg čelika s porama od 35 mikrometara (prečnik ploče: 45 mm), dva gumena prstena debljine 1 mm (prečnik vanjskog prstena: 45 mm; prečnik unutrašnjeg prstena: 38 mm), s tim da se okrugla mreža postavlja između dva gumena prstena i za njih pričvršćuje dvokomponentnim ljepilom prikladnim za lijepljenje oba materijala,
- c) Erlenmeyerova tikvica zapremine 3 litre, opremljena postraničnom cjevčicom za usisavanje,
- d) filterska pumpa,
- e) plastične vrećice, zapremine od najmanje 80 ml,
- f) naprava za plombiranje plastičnih vrećica,
- g) renilaza jakosti 1: 150 000 Sokslet jedinica po gramu.

2. Sakupljanje uzoraka

Kako je navedeno u Poglavlju I. tačka 2. ovog Priloga.

3. Postupak

I. MLJEVENJE

Ako se uzorci mesa prethodno usitne u uređaju za mljevenje mesa, poboljšava se kvalitet probave. Kada se koristi električna mješalica, ista se uključuje tri do četiri puta, u trajanju od jedne sekunde.

II. POSTUPAK PROBAVE

Ovaj postupak se može provoditi na zbirnom uzorku od 100 g (istovremeno 100 g pojedinačnih uzoraka) ili na zbirnom uzorku manjem od 100 g.

- a) Zbirni uzorak od 100 g (istovremeno 100 g pojedinačnih uzoraka)
Pogledati Poglavlje II. Dio A tačka 3. II. podtačka a) ovog Priloga.
- b) Manji zbirni uzorci (manje od 100 pojedinačnih uzoraka)
Pogledati Poglavlje II. Dio A tačka 3. II. podtačka b) ovog Priloga.

III. SAKUPLJANJE LARVI FILTRIRANJEM

- a) Probavljenom sadržaju se dodaje led (300 do 400 g ledenih listića ili zdrobljenog leda), tako da se zapremina poveća na oko 2 litre. Količina leda se proporcionalno smanjuje kada se probavlja manja količina uzoraka,
- b) Probavljeni sadržaj se miješa dok se ne otopi led. Rashlađeni sadržaj se ostavlja najmanje tri minute, koliko je potrebno da se larve skrupčaju,
- c) Gelmanov separator opremljen držačem za filter i diskom, stavlja se na Erlenmeyerovu tikvicu koja je povezana s pumpom filtera,
- d) Probavljeni sadržaj ulijeva se u Gelmanov separator i filtrira. Pred kraj filtriranja, prolaz tekućine kroz filter može se potpomoći usisavanjem pomoću pumpe. Usisavanje se mora prekinuti prije nego što filter postane suh, tj. kada u lijevku ostane 2 do 5 ml tekućine,
- e) Kada sva tekućina bude profiltrirana, disk s filterom se skida i stavlja u plastičnu vrećicu zapremine 80 ml zajedno sa 15 do 20 ml rastvora renilaze. Rastvor renilaze se priprema miješanjem 2g renilaze u 100 ml vode za piće,
- f) Plastična vrećica se dva puta plombira i postavlja između unutrašnje i vanjske vrećice Stomachera,
- g) Stomacher se uključuje i ostavlja da usitnjava tri minute (npr. dok radi na potpunom ili nepotpunom uzorku),
- h) Nakon tri minute, plastična se vrećica, zajedno s diskom sa filterom i rastvorom renilaze vadi iz Stomachera i otvara makazama. Tekući sadržaj se izlije u Petrijevu posudu ili u posudu za brojanje larvi. Vrećica se ispiri sa 5 do 10 ml vode. Ispirak se dodaje u posudu za brojanje larvi. Pretražuje se pomoću trihineloskopa, ili binokularnog mikroskopa,
- i) Dobijeni materijal se mora pretražiti odmah nakon pripreme. Ni u kojem se slučaju pretraga ne smije odgoditi za sljedeći dan.

Napomena: Disk s filterom se ne smije koristiti ako nije potpuno čist. Ne smije se dozvoliti da se nečisti disk s filterom sasušu. Disk s filterom može se čistiti uranjanjem u rastvor renilaze tokom noći. Prije upotrebe pere se u svježem rastvoru renilaze u Stomacheru.

IV. POZITIVNI ILI SUMNJIVI REZULTATI PRETRAGE Kada je rezultat pozitivan ili sumnjiv, primjenjuju se odredbe navedene u Poglavlju I. tačka 3. III. ovog Priloga.

C. METODA AUTOMATSKE UMJETNE PROBAVE ZA ZBIRNI UZORAK TEŽINE DO 35 g

1. Uređaji i reagensi

- a) Nož ili makaze za rezanje uzoraka,
- b) Podlošci podijeljeni na 50 kvadrata, od kojih se u svaki možestavitiuzorakodoko2gmesa, ili slična oprema koja u potpunosti osigurava sljedivost uzoraka,
- c) Miješalica Trichomatic 35® s umetkom za filtriranje,
- d) Hlorovodična kiselina težine $8,5 \pm 0,5\%$,
- e) Prozirni polikarbonatni membranski filteri s promjerom od 50 mm i veličinom pora od 14 mikrona,
- f) Pepsin aktivnosti 1:10 000 NF (US National Formulary), što odgovara 1:12 500 BP (British Pharmacopoea) i 2 000 FIP (Federation internationale de pharmacie), ili stabiliziran rastvor pepsina s najmanje 660 European Pharmacopoeia jedinica/ml,
- g) Vaga s tačnošću od 0,1 g,
- h) Pinceta s ravnim vrhovima,
- i) Više mikroskopskih stakalaca s dužinom stranice najmanje 5 cm, ili više Petrijevih posuda s prečnikom najmanje 6 cm, koji su s donje strane zašiljenim instrumentom iscrtani u kvadrate veličine 10×10 mm,
- j) Binokularni mikroskop s izvorom svjetlosti (povećanje 15 do 60 puta) ili trihineloskop s vodoravnom pločom,
- k) Posuda za prikupljanje otpadnih tekućina,
- l) Veći broj posuda od 10 litara za dekontaminaciju uređaja, npr. pomoću formalina te za preostalu probavnu tekućinu kada je rezultat pretrage uzoraka pozitivan,
- m) Termometar u rasponu od 1 do 100 °C, tačnošćuod0,5 °C.

2. Prikupljanje uzoraka

Kako je navedeno u Poglavlju I. tačka 2. ovog Priloga.

3. Postupak

I. POSTUPAK PROBAVE

- a) Umetak za filtriranje namješta se u miješalicu, spoji se odvodna cijev i postavi tako da se odlijeva u posudu za otpad,
- b) Kada se miješalica uključi, započinje grijanje,
- c) Prije toga se otvara i zatvara donji ventil koji je smješten ispod reakcijske komore,
- d) Tada se dodaje 35 uzoraka od kojih je svaki težak oko 1 g (na temperaturi od 25 do 30°C), ako je suzet iz pojedinačnih uzoraka u skladu s tačkom 2. ovog Dijela. Potrebno je provjeriti da li su odstranjeni veći komadi tetiva, budući da oni mogu začeptiti membranski filter,
- e) Ulije se voda do ruba komore za tekućinu koja je spojena s miješalicom (oko 400 ml),
- f) Ulije se oko 30 ml hlorovodične kiseline (8,5%) do ruba manje, spojene komore za tekućinu,
- g) Postavi se membranski filter ispod grubog filtera u držač uložka filtera,
- h) Na kraju se dodaje 7 g pepsina ili 21 ml tekućeg pepsina. Ovaj redoslijed se mora strogo poštivati da bi se izbjegla razgradnja pepsina,
- i) Zatvori se poklopac reakcijske komore i komore za tekućinu,
- j) Odabere se vrijeme trajanja probave. Kratko vrijeme probave (5 minuta) postavlja se za svinje u normalnoj starosti za klanje dok se za druge uzorke postavlja duže vrijeme (8 minuta),
- k) Kada se uključi tipka za početak na miješalici, automatski počinje postupak pripreme i probave, nakon kojeg slijedi filtriranje. Nakon 10 do 13 minuta, postupak je završen i automatski se prekida,
- l) Otvori se poklopac reakcijske komore nakon provjere da li je komora prazna. Ako je u komori ostalo pjene ili bilo koje druge probavne tekućine, potrebno je ponoviti postupak u skladu s tačkom V. ovog Dijela.

II. PRIKUPLJANJE LARVI

- a) Odstrani se držač filtera i prenese se membranski filter na stakalce ili Petrijevu posudu,
- b) Membranski filter se pregleda binokularnim mikroskopom ili trihineloskopom.

III. ČIŠĆENJE OPREME

- a) U slučaju pozitivnog rezultata pretrage, napune se dvije trećine reakcijske komore miješalice ključalom vodom. Obična voda za piće se nalije u povezujuću komoru za tekućinu tako da pokrije donji senzor. Tada započinje automatsko čišćenje. Dekontaminira se držač filtera i sva druga oprema, npr. upotrebom formalina,
- b) Na kraju radnog dana, komora za tekućinu u miješalici se napuni vodom i propusti kroz standardni ciklus.

IV. UPOTREBA MEMBRANSKOG FILTERA

Svaki polikarbonatni membranski filter može se upotrijebiti najviše pet puta. Filter se nakon svake upotrebe mora okrenuti. Osim toga, treba ga nakon svake upotrebe provjeriti i utvrditi da nema oštećenja zbog kojih bi bio neprikladan za daljnju upotrebu.

V. METODA KOJA SE UPOTREBLJAVA KADA JE PROBAVA NEPOTPUNA I KADA SE NE MOŽE IZVESTI FILTRIRANJE

Kada miješalica prođe kroz automatski ciklus u skladu s Dijelom C tačka 3. I. ovog Poglavlja, otvori se poklopac reakcijske komore i provjeri da li je u komori ostalo pjene ili bilo kakve tekućine. U tom slučaju, potrebno je učiniti slijedeće:

- a) zatvori se donji ventil ispod reakcijske komore,
- b) ukloni se držač filtera i prenese membranski filter na stakalce ili u Petrijevu posudu,
- c) stavi se novi membranski filter u držač filtera i pričvrsti se držač filtera,
- d) komoru miješalice za tekućinu napuni se vodom dok se ne pokrije donji senzor,
- e) izvede se ciklus automatskog čišćenja,
- f) kada je ciklus automatskog čišćenja gotov, otvori se poklopac reakcijske komore i provjeri da li ima preostale tekućine,
- g) ako je komora prazna, izvadi se držač filtera i pomoću pincete prenese membranski filter na stakalce ili u Petrijevu posudu,
- h) pregledaju se oba membranska filtera u skladu s Dijelom C tačkom 3. II. ovog Poglavlja. Ako se filteri ne mogu pregledati, ponovi se cijeli proces probave s dužim vremenom probave u skladu s Dijelom C tačka 3. I. ovog Poglavlja.

VI. POZITIVNI ILI SUMNJIVI REZULTATI

Kada je rezultat pozitivan ili sumnjiv, primjenjuju se odredbe navedene u Poglavlju I. tačka 3. II. ovog Priloga.

D. METODA PROBAVE ZBIRNOG UZORKA S MAGNETNIM MIJEŠANJEM/"IZOLACIJA NA FILTERU" I OTKRIVANJE LARVI TESTOM LATEKSNE AGLUTINACIJE

I.

1. Oprema i hemikalije
 - a) Pinceta i nož ili makaze za rezanje uzoraka,
 - b) Podlošci razdijeljeni na 50 odvojenih prostora od kojih svaki može primiti uzorke od najmanje 2 g mesa ili druga oprema koja u potpunosti osigurava sljedivost uzoraka,
 - c) Sjeckalica za meso s prikladnim oštricama. Ako je uzorak veći od 3 g koristi se uređaj za mljevenje mesa s otvorima veličine 2 do 4 mm ili makaze. Smrznuto meso ili jezik (nakon uklanjanja površinskog vezivno-tkivnog sloja koji se ne može probaviti) usitnjava se u mašini za mljevenje mesa. Od smrznutog mesa ili jezika uzima se znatno veći uzorak,
 - d) Magnetske mješalice s termostatski kontroliranom pločom za zagrijavanje i štapićima za miješanje presvučenim teflonom, dužine približno 5 cm,
 - e) Staklena posuda zapremine 3 litra,
 - f) Sito vanjskog prečnika 11 cm, s mrežicom od nehrđajućeg čelika čiji su otvori prečnika 180 um,
 - g) Čelična aparatura za filtriranje sa 20-mikronskom mrežom i čeličnim lijevkom,
 - h) Vakum pumpa,
 - i) Metalne ili plastične posude zapremine 10 do 15 litara za sakupljanje probavnog soka,
 - j) 3D rotacijska mješalica,
 - k) Aluminijska folija,
 - l) 25 % hlorovodična kiselina,
 - m) Pepsin aktivnosti 1:10 000 NF (US National Formulary), što odgovara 1:12 500 BP (British Pharmacopoea) i 2 000 FIP (International Pharmaceutical federation), ili stabiliziran rastvor pepsina s najmanje 660 European Pharmacopoeia jedinica/ml,
 - n) Voda iz vodovoda zagrijana na 46 - 48 °C,
 - o) Vaga s najvećim dozvoljenim odstupanjem od 0,1 g,
 - p) Pipete različite zapremine (1, 10 i 25 ml), mikropipete u skladu s uputom proizvođača u pogledu lateksne aglutinacije i držači za pipete,
 - r) Filteri sa 20-mikronskom najlonskom mrežom, obima koji odgovara sistemu,
 - s) Plastične ili čelične pincete veličine 10-15 cm,
 - t) Konusne epruvete zapremine 15 ml,
 - u) Tučak s teflonskim ili čeličnim konusnim vrhom koji odgovara konusnim epruvetama,
 - v) Termometar s preciznošću 0,5°C sa skalom od 1 do 100°C,
 - z) Kartice za lateksnu aglutinaciju iz kompleta za dokaz antigena Trichin-L validiranog pod oznakom br. EURLP_D_001/2011.
 - aa) Puferski rastvor s konzervansom (rastvor uzorka) iz kompleta za dokaz antigena Trihin-L, validiranog pod oznakom br. EURLP_D_001/2011,
 - bb) Puferski rastvor s konzervansom (negativna kontrola) iz kompleta za dokaz antigena Trihin-L, validiranog pod oznakom br. EURLP_D_001/2011,
 - cc) Puferski rastvor s antigenom Trichinella spiralis i konzervansom (pozitivna kontrola) iz kompleta za dokaz antigena Trihin-L, validiranog pod oznakom br. EURLP_D_001/2011,
 - dd) Pufer s polistirenskim dijelovima prekriven s rastvorom antitijela i konzervansa (lateks kuglice) iz kompleta za dokaz antigena Trihin-L, validiranog pod oznakom br. EURLP_D_001/2011,
 - ee) Štapići za jednokratnu upotrebu.
2. Prikupljanje uzoraka
Prema odredbama navedenim u Prilogu I., Poglavlju I., tački 2. ovog Pravilnika.
3. Postupak
Kod zbirnog uzorka (u ukupnoj količini od 100 g) treba ispoštovati postupak iz Priloga I. Poglavlja I., tačke 3., podtačke a) do i) ovog Pravilnika. Poslije toga se primjenjuje sljedeći postupak:
 - a) Filter sa 20-mikronskom najlonskom mrežom se postavi na postolje za filtriranje. Konusni čelični lijevak se postavi na blok filtracijske jedinice u koji se stavi sito s mrežicom od nehrđajućeg čelika čiji su otvori prečnika 180 um. Sa postoljem za filtriranje se poveže vakumska pumpa i metalna ili plastična posuda za prikupljanje digestivne tečnosti.
 - b) Prestati s miješanjem digestivne tečnosti i uliti je preko filtera u lijevak za filtriranje. Posuda se ispere sa 250 ml tople vode. Kad se digestivna tečnost uspješno filtrira, potrebno je uliti vodu kojom se ispira u filtracijsku jedinicu;
 - c) Pincetom se hvata rub filtracijske membrane. Filtracijska membrana se najmanje četiri puta savije i stavi konusnu cijev od 15 ml;

"Službeni glasnik BiH", broj: 56/11, 04/13

- d) Filtracijska membrana se snažnim pokretima naprijed-nazad gurne na dno konusne cijevi od 15 ml pomoću tučka koji treba da bude postavljen unutar filtracijske membrane prema preporukama proizvođača;
- e) Pipetom se dodaje razrijeđeni uzorak u konusnu cijev od 15 ml i homogenizira s filtracijskom membranom pažljivom pokretima tučka naprijed-nazad, pri čemu je, prema preporukama proizvođača, potrebno izbjegavati nagle pokrete koji bi izazvali izlazak tečnosti;
- f) Svaki uzorak, negativna kontrola i pozitivna kontrola se prema preporukama proizvođača, pipetom nanosi na aglutinacijsku kartu.
- g) Lateksne kuglice se pipetom dodaju u svako polje aglutinacijske karte, pri čemu ne smiju doći u dodir s uzorcima i kontrolama. U svakom polju se lateksne kuglice nježno miješaju štapićima za jednokratnu upotrebu dok homogena tečnost ne prekrije cijelo polje;
- h) Aglutinacijska karta se stavi u 3D mješalicu i miješa prema preporukama proizvođača;
- i) Poslije preporučene vremena, zaustavi se miješanje, kartica za aglutinaciju se položi na ravnu površinu i očitaju se rezultati reakcije. U slučaju pozitivnog uzorka moraju se pojaviti agregati u obliku kuglica. U slučaju negativnog uzorka suspenzija mora ostati homogena bez kuglastih agregata;
- j) Sva oprema koja je bila u dodiru s mesom mora biti, između uzastopnih korištenja, pažljivo dekontaminirana potapanjem na nekoliko sekundi u vrelu vodu (60-90 °C). Površine na kojima su ostali ostaci mesa ili inaktiviranih larvi se lako čiste čistom spužvom i vodom iz vodovoda. Nakon završenog postupka može se dodati nekoliko kapi deterdženta da odmasti opremu. Zatim se oprema mora isprati nekoliko puta kako bi se uklonili ostaci deterdženta.
- k) Tučak se mora između uzastopnih korištenja pažljivo dekontaminirati potapanjem na nekoliko sekundi u vrelu vodu (60-90 °C). Ostaci mesa ili inaktiviranih larvi koje se mogu nalaziti na površini, moraju se ukloniti čistom spužvom i vodom iz vodovoda. Nakon završenog postupka može se dodati nekoliko kapi deterdženta da odmasti tučak. Zatim se tučak mora isprati nekoliko puta kako bi se uklonili ostaci deterdženta.

II. ZBIRNI UZORAK MANJI OD 100 g KAKO JE NAVEDENO U PRILOGU I., POGLAVLJU I., TAČKI 3., PODTAČKI II.

Za zbirne uzorke manje od 100 g moraju se ispoštovati procedure navedene u Prilogu I., Poglavlju I., tački 3., podtački II. ovog Pravilnika.

III. POZITIVNI ILI SUMNJIVI REZULTATI

Ukoliko ispitivanje zbirnog uzorka daje pozitivan ili nejasan rezultat lateksne aglutinacije, uzima se od svake svinje dodatni uzorak od 20 g u skladu s Prilogom I., Poglavljem I., tačkom 2. podtačkom a) ovog Pravilnika. Uzorak od 20 g od pet svinja se združuje i ispituju koristeći metodu opisanu u tački I. ovog Pravilnika. Na ovaj način se moraju ispitati uzorci od 20 grupa od po pet svinja.

Kada je pozitivna lateksna aglutinacija jedne grupe od pet svinja, dalje se prikupljaju uzorci od 20 g od svake svinje u grupi i svaki uzorak pojedinačno ispituje primjenjujući jednu od metoda navedenih u Poglavlju I. ovog Pravilnika.

Uzorci parazita moraju se čuvati u 90% etanolu kako bi se u referentnim laboratorijama identificirala pripadnost vrsti.

Nakon prikupljanja, pozitivni fluidi moraju biti dekontaminirani zagrijavanjem na najmanje 60°C.

POGLAVLJE III TRIHINELOSKOPSKI PREGLED

1. Uređaj

- a) Trihineloskopopremljenisjalicomsažarnomnitikojiima povećanje od 30 - 40 puta i 80 do 100 puta ili binokularni mikroskop s vlastitim izvorom svjetlosti čiji se intenzitet može prilagoditi,
- b) Kompresor koji se sastoji od 2 staklene ploče (od kojih je jedno staklo podijeljeno u polja jednake površine),
- c) Male zakrivljene makaze,
- d) Male pincete,
- e) Nož za rezanje uzoraka,
- f) Obilježene posudice za odvojeno smještanje uzoraka,
- g) Kapaljka,
- h) Acetilna kiselina i rastvor kalij hidroksida za prosvjetljivanje kalcifikata i razmekšavanje osušenog mesa.

2. Prikupljanje uzoraka

U slučaju cijelih trupova, uzima se nekoliko uzoraka veličine lješnjaka od svake životinje;

"Službeni glasnik BiH", broj: 56/11, 04/13

- a) kod domaćih svinja, takvi se uzorci uzimaju iz oba potporna mišića s korijena dijafragme, na prijelazu mišićnog u tetivasti dio,
- b) kod divljih svinja, uzorci se uzimaju iz oba potporna mišića s korijena dijafragme, na prijelazu mišićnog u tetivasti dio, iz žvakaćih mišića, mišića donjeg dijela noge, međurebrenih mišića te jezičnih mišića, što je ukupno šest uzoraka od svake pojedine životinje,
- c) ukoliko neki mišići nisu dostupni, uzima se ukupno četiri uzorka iz mišića koji su na raspolaganju,
- d) kod rasječenog mesa, uzimaju se četiri uzorka tkiva popriječno-prugastih mišića, ako je moguće bez masti, veličine lješnjaka, s različitim mjestima, po mogućnosti u blizini kosti ili tetiva.

3. Postupak izvođenja

- a) Kompresor mora biti popunjen s $1,0 \pm 0,1$ g mesa, što odgovara 28 isječaka mesa veličine zrna zobi. Ako je neophodno treba pripremiti 2 kompresora s ukupno 56 isječaka veličine zrna zobi,
- b) Ako se raspolože s oba mišićna dijela dijafragme domaće svinje, pregledavač mora uzeti s oba dijela uzorke, što ukupno iznosi 56 isječaka,
- c) Ako se raspolože s jednim mišićnim dijelom korijena dijafragme, potrebno je pregledati 56 isječaka s različitih mjesta, ako je moguće na prijelazu mišićnog u tetivasti dio,
- d) Uzorke prikupljene s druga četiri mišića divlje svinje, potrebno je svaki izrezati u sedam isječaka, što ukupno iznosi 28 isječaka,
- e) Pregledavač mesa na prisustvo *Trichinella* komprimira 56 (ili 84) isječka između staklenih ploča tako da su preparati jasni i pregledni,
- f) Ako je uzorak za pretraživanje suh i star, nužno ga je omekšati kroz 10 do 20 minuta prije komprimiranja u rastvoru kalij hidroksida i vode u omjeru 1: 2,
- g) Od svakog uzorka uzetog s komada mesa pregledavač mora pripremiti 14 preparata veličine zrna zobi, što ukupno iznosi 56 isječaka,
- h) Svako se polje mora pretražiti polagano i pažljivo, koristeći povećanje od 30 do 40 puta,
- i) Ukoliko se za vrijeme pretrage uoči sumnjivo područje, mora se pregledati pod najvećim povećanjem (80 do 100 puta),
- j) U slučaju nejasnog rezultata, pretraživanje se ponavlja na drugim uzorcima sve dok se ne dobije jasan rezultat. Trihineloskopski pregled mora trajati najmanje 6 minuta,
- k) Vrijeme predviđeno za pretragu ne uključuje vrijeme potrebno za prikupljanje i pripremu preparata,
- l) Lice koje pregledava uzorke trihineloskopski ne smije pregledati više od 840 polja dnevno, što odgovara pretrazi 15 domaćih svinja ili 10 divljih svinja.

PRILOG II. POSTUPCI ZAMRZAVANJA

A. Metoda zamrzavanja 1

- a) Meso koje se već dopremi zamrznuto ostavlja se u takvom stanju,
- b) Tehnička oprema i napajanje rashladne prostorije energijom moraju biti takvi da osiguravaju vrlo brzo postizanje i održavanje potrebne temperature u svim dijelovima prostorije i mesa,
- c) Materijal u koji je meso zapakirano mora se prije zamrzavanja odstraniti, osim u slučajevima kada je meso u potpunosti na propisanoj temperaturi kad se doprema u rashladnu prostoriju, ili kada je meso pakirano tako da pakiranje ne sprječava postizanje propisane temperature u određenom vremenu,
- d) Pošiljke se u rashladnoj prostoriji moraju držati odvojeno i zaključano,
- e) Mora se voditi evidencija o danu i vremenu dopreme svake pošiljke u rashladnu prostoriju,
- f) Temperatura u rashladnoj prostoriji mora biti najmanje -25 °C. Ona se mora mjeriti kalibriranim termoelektričnim uređajima i trajno bilježiti. Ne smije se mjeriti direktno u dotoku hladnog zraka. Instrumenti se moraju čuvati zaključani. Temperaturne liste moraju uključivati relevantne podatke iz evidencije inspekcije koja se vodi kod dopreme te datum i vrijeme započinjanja i završetka zamrzavanja, te se moraju čuvati godinu dana od zaprimanja pošiljke,
- g) Meso prečnika ili debljine do 25 cm mora biti zamrznuto neprekidno najmanje 240 sati, a meso prečnika ili debljine između 25 i 50 cm mora biti zamrznuto neprekidno najmanje 480 sati. Postupak zamrzavanja ne smije se koristiti na mesu koje je većeg prečnika ili debljine. Vrijeme zamrzavanja računa se od vremena kad je u rashladnoj prostoriji postignuta temperatura navedena u tački f) ovog Dijela.

B. Metoda zamrzavanja 2

Primjenjuju se opće odredbe navedene u tačkama a) do e) metode zamrzavanja 1 Dio A ovog Priloga, uz primjenu slijedećih odnosa vremena i temperature:

- a) meso prečnika ili debljine do 15 cm mora biti zamrznuto u skladu s jednim od slijedećih odnosa vremena i temperature:

"Službeni glasnik BiH", broj: 56/11, 04/13

- 20 dana pri-15 °C,
 - 10 dana pri-23 °C,
 - 6 dana pri-29 °C,
- b) meso prečnika ili debljine između 15 cm i 50 cm mora biti zamrznuto u skladu s jednom od slijedećih odnosa vremena i temperature:
- 30 dana pri-15 °C,
 - 20 dana pri-25 °C,
 - 12 dana pri-29 °C.

Temperatura u hladnjači ne smije biti viša od nivoa odabrane temperature inaktivacije. Temperatura se mora mjeriti kalibriranim termo-električnim uređajima i trajno bilježiti. Ne smije se mjeriti direktno u dotoku hladnog zraka. Instrumenti moraju biti zaključani. Temperaturne liste moraju uključivati relevantne podatke iz evidencije inspekcije koja se vodi kod dopreme, te datum i vrijeme započinjanja i završetka zamrzavanja, te se moraju čuvati godinu dana od zaprimanja pošiljke. Kada se koriste tuneli za zamrzavanje, a ne slijede se dosljedno gore opisani postupci, subjekt u poslovanju sa sirovinama i proizvodima mora dokazati nadležnom veterinarskom inspekcijskom organu entiteta i Brčko Distrikta da je alternativna metoda djelotvorna za uništavanje parazita *Trichinella* u svinjskom mesu.

C. Metoda zamrzavanja 3

Postupak se sastoji od komercijalnog suhog zamrzavanja ili zamrzavanja mesa uz određene odnose vremena i temperature, tako da se temperatura kontrolira u središtu svakog komada mesa.

- a) Primjenjuju se opće odredbe navedene u tačkama a) do e) Dijela A ovog Priloga metode 1 uz slijedeće odnose vremena i temperature:
- 106 sati pri -18 °C,
 - 82 sata pri-21 °C,
 - 63 sata pri -23,5 °C,
 - 48 sati pri -26 °C,
 - 35 sati pri -29 °C,
 - 22 sata pri -32 °C,
 - 8 sati pri -35 °C,
 - 1/2 sata pri -37 °C,
- b) Temperatura se mora mjeriti kalibriranim termo-ele-ktričnim uređajima i trajno bilježiti. Sonda termometra stavlja se u sredinu komada mesa koji ne smije biti tanji od najdebljeg komada mesa predviđenog za zamrzavanje. Taj se komad mesa mora staviti na najnepovoljnije mjesto u odnosu na postizanje odabrane temperature u rashladnoj prostoriji, koje nije u blizini opreme za hlađenje ili direktno u dotoku hladnog zraka. Instrumenti moraju biti zaključani. Temperaturne liste moraju uključivati relevantne podatke iz evidencije inspekcije koja se vodi kod dopreme te datum i vrijeme započinjanja i završetka zamrzavanja, te se moraju čuvati godinu dana od zaprimanja pošiljke.

PRILOG III.

PRETRAGA MESA DRUGIH VRSTA ŽIVOTINJA

Meso konja, meso divljači i druge vrste mesa koje bi mogle sadržavati *Trichinelle* moraju se pretražiti u skladu s jednom od metoda umjetne probave navedenih u Poglavljima I. ili II. Prilog I. ovog Pravilnika, uz slijedeće promjene:

- a) uzorci težine najmanje 10 g uzimaju se iz jezičnog ili vanjskog žvakaćeg mišića (m. masseter) konja te iz prednje noge, jezika ili dijafragme divljih svinja,
- b) u slučaju kada mišići iz tačke a) ovog Priloga kod konja nedostaju, uzima se veći uzorak mišićnog dijela dijafragme na prijelazu u tetivasti dio. Sa ovog mišića mora biti odstranjeno vezivno i masno tkivo,
- c) najmanje 5 g uzorka probavlja se u skladu s referentnom metodom pretraživanja iz Poglavlja I. Prilog I. ovog Pravilnika, ili u skladu s ekvivalentnom metodom iz Poglavlja II. navedenog Priloga. Za svaku probavu, ukupna težina mišića koji se pretražuje ne smije biti veća od 100 g prilikom pretraživanja metodom iz Poglavlja I. ovog Pravilnika i metodama A i B iz Poglavlja II. ovog Pravilnika, teod35guslučajupretraživanjemetodom C iz Poglavlja II. ovog Pravilnika,
- d) kada je utvrđena prisutnost *Trichinelle*, uzima se dodatnih 50 g uzorka za ponovno pretraživanje,
- e) ne dovodeći u pitanje pravila za očuvanje životinjskih vrsta, sve meso divljih životinja kao što su medvjedi, sisari mesožderi (uključujući morske sisare) i gmizavci, osim divljih svinja, mora se pretražiti uzimanjem 10 g uzorka mišića s predilekcionih mjesta, ili većeg uzorka ako takva mjesta nisu na raspolaganju. Predilekciona mjesta su:
- kod medvjeda: dijafragma, žvakaći mišić (m. masseter) i jezik,
 - kod morža: jezik,

"Službeni glasnik BiH", broj: 56/11, 04/13

- kod krokodila: žvakaći mišić (m. masseter), krilasti mišić (m. pterygoideus) i međurebreni mišići (mm. intercostales),
- kod ptica: mišići glave (npr.m. masseter i vratni mišići),
- f) Trajanje umjetne probave mora biti dovoljno da se osigura odgovarajuća probava tkiva ovih životinja, ali ne smije trajati duže od 60 minuta.

PRILOG IV.

DETALJNI USLOVI ZA GAZDINSTVA SLOBODNA OD TRIHINELOZEI ZA REGIJE SA ZANEMARIVIM RIZIKOM OD TRIHINELOZE

U smislu ovog Priloga, izraz "kontrolirani uslovi držanja u integriranom proizvodnom sistemu" označava vrstu uzgoja u kojem se drže svinje u uslovima koje subjekt u poslovanju sa sirovinama i proizvodima kontinuirano kontrolira u odnosu na hranu za životinje i držanje.

POGLAVLJE I.

OBAVEZE SUBJEKTA U POSLOVANJU SA SIROVINAMA I PROIZVODIMA

- A. Subjekti u poslovanju sa sirovinama i proizvodima moraju zadovoljavati slijedeće zahtjeve, kako bi bili službeno priznati kao gazdinstva slobodna od trihineloze:
- a) Subjekt u poslovanju sa sirovinama i proizvodima mora poduzeti sve praktične mjere predostrožnosti u pogledu izgradnje i održavanja objekta kako bi se spriječio pristup glodarima i drugim vrstama sisara te velikim mesojednim pticama u objekte u kojima se drže životinje,
 - b) Subjekt u poslovanju sa sirovinama i proizvodima mora primjenjivati program za kontrolu štetočina, posebno glodara, na efikasan način kako bi se spriječila invazija svinja. Subjekt u poslovanju sa sirovinama i proizvodima mora voditi evidencije o provođenju tog programa kako to zahtijeva nadležni veterinarski inspekcijски organ entiteta i Brčko Distrikta,
 - c) Subjekt u poslovanju sa sirovinama i proizvodima mora osigurati da se sva hrana za životinje doprema iz registriranih objekata koji proizvode hranu za životinje u skladu s važećim propisima,
 - d) Subjekt u poslovanju sa sirovinama i proizvodima mora hranu koja je namijenjena vrstama životinja prijemčivim za trihinelozu čuvati u zatvorenim silosima ili drugim spremištima u koje ne mogu prodrijeti glodari. Sva ostala hrana za životinje mora se termički obraditi ili proizvesti i uskladištiti na način koji zahtijeva nadležni veterinarski inspekcijски organ entiteta i Brčko Distrikta,
 - e) Subjekt u poslovanju sa sirovinama i proizvodima mora osigurati da se uginule životinje sakupe i do uništenja uskladište u odgovarajuće spremnike u skladu s posebnim propisom što je prije moguće, a najkasnije u roku od 24 sata od njihovog uginuća. Uginule svinje se mogu sakupiti i do odlaganja uskladištiti na gazdinstvu u odgovarajući zatvoreni spremnik sa uređajem za hlađenje ili rashladne prostorije,
 - f) Ukoliko se u blizini gazdinstva nalazi odlagalište smeća, subjekt u poslovanju sa sirovinama i proizvodima o tome mora obavijestiti nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta. Nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta procijenjuje rizik i donosi odluku da li će gazdinstvo biti službeno priznato kao slobodno od trihineloze,
 - g) Subjekt u poslovanju sa sirovinama i proizvodima mora osigurati da su odojci i svinje koji se dopremaju na gazdinstvo, oprášeni i uzgajani u kontroliranim uslovima držanja u integriranom proizvodnom sistemu,
 - h) Subjekt u poslovanju sa sirovinama i proizvodima mora osigurati označavanje svinja na način da se svakoj životinji može pratiti trag unatrag do gazdinstva rođenja,
 - Subjekt u poslovanju sa sirovinama i proizvodima može na gazdinstvo dopremiti nove životinje samo ako one dolaze iz gazdinstava sa službeno priznatim statusom slobodnih od trihineloze, ili
 - ako ih prati međunarodni veterinarski certifikat ovjeren od strane nadležnog organa zemlje izvoznice kojim se potvrđuje da životinje dolaze s gazdinstava sa službeno priznatim statusom slobodnog od trihineloze, ili
 - ako se te životinje drže izdvojene dok se ne dokaže da su rezultati serološke pretrage koju je odobrila referentna laboratorija Bosne i Hercegovine i referentna laboratorija Evropske unije/OIE negativni. Uzimanje uzoraka za serološku pretragu može započeti tek nakon četiri sedmice od dopremanja na gazdinstvo,
 - j) Subjekt u poslovanju sa sirovinama i proizvodima mora osigurati da niti jedna svinja namijenjena klanju ne izlazi izvan objekta za vrijeme trajanja cijelog proizvodnog procesa,
 - k) Izlazak izvan objekta tokom prvih nekoliko sedmica života, prije odbića, dopušta se ukoliko su zadovoljeni slijedeći uslovi:
 - ako u zemlji nije utvrđena invazija domaćih životinja *Trichinellama* u posljednjih 10 godina,
 - ako postoji godišnji plan praćenja divljih životinja prijemčivih na trihinelozu. Program se zasniva na procjeni rizika i provodi se na području koje je epidemiološki povezano s geografskim položajem

"Službeni glasnik BiH", broj: 56/11, 04/13

farme koja je proglašena slobodnom od trihineloze. Programom se pretražuju relevantne indikatorske vrste na osnovu prethodnih nalaza. Učestalost *Trichinella* u indikatorskih vrsta mora biti manja od 0,5%,

- kada su vani, životinje se moraju držati na propisno ograđenom prostoru,
- mora se primjenjivati program nadzora iz člana 11. ovog Pravilnika i osigurati učestaliji nadzor na uključenim gazdinstvima,
- od svake krmače i nerasta koji se na gazdinstvu drže u svrhu rasploda, moraju se kod klanja uzimati uzorci za pretraživanje upotrebom referentne metode otkrivanja opisane u Poglavlju I. Prilog I. ovog Pravilnika ili upotrebom ekvivalentnih metoda opisanih u Poglavlju II. Prilog I. ovog Pravilnika, i
- moraju se poduzeti mjere za sprječavanje pristupa velikim mesojednim ili svaštojednim pticama (npr. vrane, ptice grabljivice).

B. Subjekti u poslovanju sa sirovinama i proizvodima gazdinstava slobodnih od trihineloze moraju obavijestiti nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta kada se više ne ispunjavaju zahtjevi iz Dijela A ovog Poglavlja, ili u slučaju bilo kakve druge promjene koja bi mogla uticati na status tog gazdinstva kao slobodnog od trihineloze.

POGLAVLJE II.

OBAVEZE NADLEŽNOG ORGANA

A. Nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta u slučaju kada *Trichinella* u posljednjih 10 godina nije otkrivena kod domaćih svinja, može službeno priznati određeno gazdinstvo kao slobodno od trihineloze pod slijedećim uslovima:

- a) ako su obavljena najmanje dva kontrolna pregleda tokom 12 mjeseci koji prethode službenom priznavanju statusa gazdinstva da bi se provjerila usklađenost sa zahtjevima iz Poglavlja I. Dio A Prilog IV. ovog Pravilnika, i
- b) ako su tokom posljednja 24 mjeseca prije priznanja, ili kroz duži vremenski period ako nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta to smatra potrebnim, sve svinje koje se šalju na klanje pretražene kako bi se nadležnom organu entiteta i Brčko Distrikta dokazalo da je pretražen dovoljan broj životinja s tog gazdinstva upotrebom jedne od metoda za dokazivanje *Trichinella*, opisanih u Poglavljima I. i II. Prilog I. ovog Pravilnika, i
- c) ako su rezultati testova bili negativni, i
- d) ako se primjenjuje program monitoringa divljači u cilju procjene rizika u onim područjima gdje je moguć kontakt divljih životinja i životinja s gazdinstva koja podnose zahtjev za službeno priznavanje statusa gazdinstva kao slobodnog od trihineloze, ovakav program monitoringa optimizira dokazivanje *Trichinella* primjenom najprikladnije indikatorske vrste životinja i metode pretrage, uzimanjem što većih uzoraka mesa i od što većeg broja životinja; paraziti dokazani kod divljih životinja identificiraju se, na nivou vrsta u referentnoj laboratoriji Evropske unije/OIE ili u referentnoj laboratoriji Bosne i Hercegovine; referentna laboratorija Evropske unije/OIE može pomoći izradom standardiziranog protokola za program monitoringa divljih životinja. Za ispunjavanje zahtjeva navedenih u ovom dijelu, mogu se upotrijebiti ranije dobijeni podaci.

B. Nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta u slučaju kada *Trichinella* u posljednjih 10 godina nije otkrivena kod domaćih svinja, može službeno priznati određeno gazdinstvo kao slobodno od *Trichinelle* pod uslovom da su ispunjeni zahtjevi iz Dijela A tačka d) ovog Poglavlja.

C. Nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta može odlučiti da službeno prizna kategoriju gazdinstava kao slobodne od trihineloze, kada su ispunjeni slijedeći uslovi:

- a) svi zahtjevi navedeni u Poglavlju I. Dio A ovog Priloga, osim tačke k), koja se ovdje ne primjenjuje, i
- b) kada u državi u posljednjih 10 godina nije otkrivena niti jedna autohtona invazija trihinelom kod domaćih životinja, tokom kojih se provelo kontinuirano pretraživanje zaklanih svinja, tako da postoji najmanje 95 postotna pouzdanost dokazivanja svake invazije u uslovima kada je učestalost *Trichinelle* veća od 0,0001 %, i
- c) mora biti dostupan jasan opis kategorije gazdinstva, način uzgoja i uključene vrste životinja, i
- d) mora se uspostaviti program monitoringa divljih životinja, na osnovu procjene rizika, u skladu s Poglavljem II. Dio A tačka d) ovog Priloga.

D. Pored zahtjeva propisanih u Prilogu IV. Pravilnika o načinu praćenja zoonoza i uzročnika zoonoza, početno izvještavanje i daljnja godišnja izvještavanja moraju sadržavati slijedeće podatke:

- a) broj slučajeva (uvezenih ili autohtonih) oboljenja u ljudi, uključujući epidemiološke podatke,
- b) rezultate pretraga na *Trichinellu* kod domaćih svinja koje nisu uzgojene u kontroliranim uslovima držanja u integriranom proizvodnom sistemu; ovi rezultati moraju uključivati starost i spol invadiranih životinja, način uzgoja, vrstu provedene dijagnostičke metode, nivo invadiranosti (ako je poznat) i druge relevantne dodatne podatke,
- c) rezultate pretraživanja na *Trichinellu* kod rasplodnih krmača i nerasta; rezultati moraju uključivati podatke navedene u tački b) ovog Dijela,

"Službeni glasnik BiH", broj: 56/11, 04/13

- d) rezultate pretraživanja trupova divljih svinja, konja, divljači i bilo kojih drugih indikatorskih vrsta životinja na *Trichinellu*,
- e) rezultate seroloških testova kako je navedeno u članu 11. ovog Pravilnika, čim referentna laboratorija Evropske unije/OIE validira odgovarajuću metodu,
- f) druge slučajeve kada se sumnja na *Trichinellu*, bilo uvezene ili autohtone, te sve relevantne laboratorijske rezultate,
- g) detalje o svim pozitivnim rezultatima i vrstama *Trichinelle* verificiranih u referentnoj laboratoriji Evropske unije/OIE ili referentnoj laboratoriji Bosne i Hercegovine,
- i) što se tiče izvještaja o gazdinstvima ili kategorijama gazdinstava službeno priznatih kao slobodna od trihineloze: podaci o broju gazdinstava slobodnih od trihineloze i sažeti rezultati službenih kontrola gazdinstava slobodnih od trihineloze, uključujući podatke o pravilnom postupanju vlasnika gazdinstava,
- j) što se tiče regija sa zanemarivim rizikom, dostavljaju se podaci o:
 - programima monitoringa koji se provode u skladu s članom 11. ovog Pravilnika, ili ekvivalentni podaci,
 - programima monitoringa divljih životinja, koji se provode u skladu s Dijelom A tačka (d) ovog Poglavlja, ili ekvivalentni podaci.